

A XVI-a Conferință internațională – multidisciplinară
„Profesorul Dorin PAVEL – fondatorul hidroenergeticii românești”
SEBEȘ, 2016

EFICIENȚĂ ENERGETICĂ, DEZVOLTARE ȘI EDUCAȚIE – AJUTOR FRĂȚESC ȘI NECONDIȚIONAT DIN PARTEA ROMÂNIEI

Andrei BÎNZARI, Elena NICOLAEV, Violeta BÎNZARI

ENERGY EFFICIENCY, DEVELOPMENT AND EDUCATION - UNCONDITIONAL AND BROTHERLY HELP FROM ROMANIA

The increase in the cost of energy resources, the advanced depreciation of the buildings, the degradation of the environmental quality and the Moldova's total dependence on the external energy markets, are essentially the key arguments which require the promotion of some consistent national policies in the field of energy efficiency in all spheres of human activity. In this context one area over which it can act with certainty is the field of buildings. In this paper we try to highlight the contributions of Romanians citizens through the Romanian Government to the development of education and increasing the energy efficiency in buildings preschool, and directly the development of the other bank of the Prut – Republic of Moldova.

Keywords: Romania, energy efficiency, development, education

Cuvinte cheie: România, eficiență energetică, dezvoltare, educație

1. Introducere

Republica Moldova este o țară în curs de aderare la Uniunea Europeană. Acest lucru se consideră a reprezenta un mare succes, dar totodată va fi o cale lungă și dificilă, deoarece această aderare va implica adoptarea unor soluții și legi pentru rezolvarea diverselor probleme din domeniile vieții sociale, politice, economice, dat fiind faptul unui mare decalaj dintre Republica Moldova și UE datorită unui complex de factori social-economici, istorici și politici.

Printre preocupările majore menite să faciliteze evoluția progresului societății din Republica Moldova și care revin pe primul plan în condițiile schimbărilor climatice și de mediu, sunt problematicile condiționate de asigurarea cu energie și resurse energetice a consumatorilor, la prețuri accesibile și competitive. În acest context Guvernul Republicii Moldova prin Programul Național pentru Eficiență Energetică (PNEE) 2011-2020 și-a propus să reducă intensitatea energetică în economia națională și dependența de piața externă a purtătorilor de energie, prin diminuarea importului de resurse energetice. Astfel, în vederea reducerii dependenței de importul resurselor energetice de pe piața externă a purtătorilor de energie și a impactului sectorului energetic asupra schimbărilor climatice, PNEE urmărește următoarele obiective:

- reducerea cu 20 % până în anul 2020, comparativ cu anul 2009, a consumului global de energie primară;
- reducerea către anul 2020 comparativ cu anul 1990 cu cel puțin 25 % a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Printre obiectivele prioritare chemate să contribuie la soluționarea acestor deziderate importante, conform Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” se regăsește și cel care în mod categoric impune diminuarea consumului de energie prin sporirea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie.

În această ordine de idei PNEE prevede o serie de măsuri care vizează creșterea performanței energetice a clădirilor și instalațiilor aferente pentru crearea confortului ambiental.

În prezenta lucrare se încearcă de a scoate în evidență contribuțiile cetățenilor României prin intermediul Guvernului României la dezvoltarea educației și sporirea eficienței energetice a clădirilor instituțiilor preșcolare, și nemijlocit la dezvoltarea celuilalt mal al Prutului Republica Moldova.

2. Implimentarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova

Strategia Sectorială de Dezvoltare a Educației pentru anii 2014–2020 este principalul document de politici în domeniul educației. Strategia stabilește obiectivele și sarcinile pe termen mediu în vederea dezvoltării educației și definește orientările și direcțiile prioritare de dezvoltare a sistemului de învățământ din Republica Moldova. Unele din obiectivele generale ale Strategiei sunt:

- asigurarea dezvoltării durabile a sistemului educațional în vederea formării unei personalități integre, active, sociale și creative – factori principali ai dezvoltării umane și ai progresului social-economic al țării;
- sporirea accesului la educație de calitate pentru toți copiii și tinerii, prin asigurarea unui mediu școlar prietenos și protectiv și prin consultarea beneficiarilor în procesul de luare a deciziilor.

În baza Ordinului nr. 913 din 10 aprilie 2014, emis de Ministerul Afacerilor Externe al României, privind publicarea Programului de cooperare pe anul 2014, încheiat prin schimb de scrisori, semnate la București și la Chișinău la 9 aprilie 2014, în baza Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova, referitor la implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 milioane euro acordat de România Republicii Moldova, semnat la București la 27 aprilie 2010, a fost aprobată spre finanțare o listă de proiecte pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova.

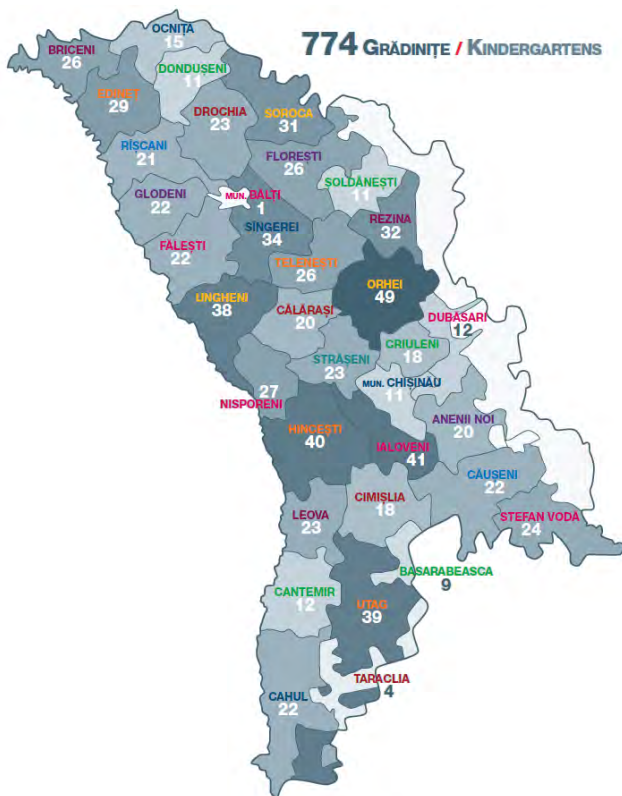
În baza Hotărârii nr. 436 din 10.06.2014, emise de Guvernul Republicii Moldova, Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM) este desemnat drept entitatea responsabilă de pregătirea, implementarea, asigurarea vizibilității și raportarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova, în valoare totală de 20 milioane Euro. FISM este o instituție publică, autonomă, necomercială și non-profit creată cu sprijinul Băncii Mondiale pentru a contribui la implementarea Strategiilor Naționale de Dezvoltare în Moldova.

Cu o experiență de peste 18 ani în domeniul dezvoltării comunităților rurale, Fondul se ghidează în activitatea sa de un set de reguli și proceduri stabilite și aprobate de Banca Mondială și Guvernul Republicii Moldova, cu scopul de a atinge obiectivele fiecărei comunități în parte, asigurând, totodată, și eficiența investițiilor străine.

De la începutul activității sale, FISM a implementat peste 2000 de sub-proiecte din resurse financiare alocate de donatori externi, printre care Banca Mondială, Uniunea Europeană, SIDA, DFID, JSDF, KfW, UNICEF. În prezent, Fondul de Investiții Sociale din Moldova gestionează proiecte de infrastructură, eficiență energetică și incluziune socială în valoare de 32 de milioane de Euro, oferite Republicii Moldova de către Guvernul României, KfW și Banca Mondială.

Beneficiari ai Grantului oferit de Guvernul României sunt 774 de instituții preșcolare, din care deja peste 700 de grădinițe (90 %) cu

lucrări civile finalizate și/sau bunuri livrate cu succes. Repartizarea instituțiilor preșcolare în profil teritorial este prezentată în figura 1.

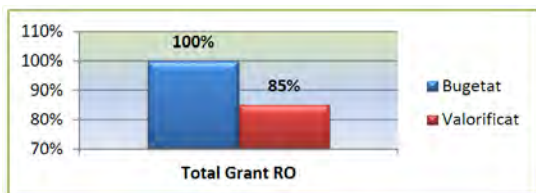
774 GRĂDINIȚE / KINDERGARTENS

Fig. 1

Repartizarea instituțiilor preșcolare în profil teritorial beneficiare de Programului de Asistență Tehnică și Financiară acordată de Guvernul României

Au fost evaluate (obiectele inspectate de inginerii FISM și elaborate devizele de cheltuieli) 639 obiecte – instituții preșcolare beneficiare de resurse financiare din

grantul menționat, au fost instruite peste 2000 de persoane cu privire la procedurile de procurare și implementarea contractelor cu privire la lucrări civile.

Suma total contractată la 31 decembrie 2015 pentru realizarea lucrărilor civile și livrarea de bunuri este de 423.671.490 MDL, din care 351.708.930 MDL sau au fost contractate pentru realizarea lucrărilor civile, iar 71.962.560 MDL – contractate bunuri. E de menționat că aceste cifre includ și contribuția comunității. Până la data de 31 decembrie 2015 suma valorificată a Grantului a constituit 343.742.192

MDL sau 16.856.717 Euro, ceea ce reprezintă 85 % din suma total disponibilă de 19.922.505 Euro. Evidențiem că deja au fost finalizate lucrările de reparație la 569 de instituții, iar suma valorificată în total din grant pentru lucrări civile constituie 276.929.799 MDL (13.577.800 Euro), ceea ce reprezintă 97 % din suma total contractată de 305.478.878 MDL, restul sumei fiind alocată pentru contractare bunuri. Până la sfârșitul anului 2015 s-a reușit realizarea unei game vaste de lucrări prezentate în figura 2.

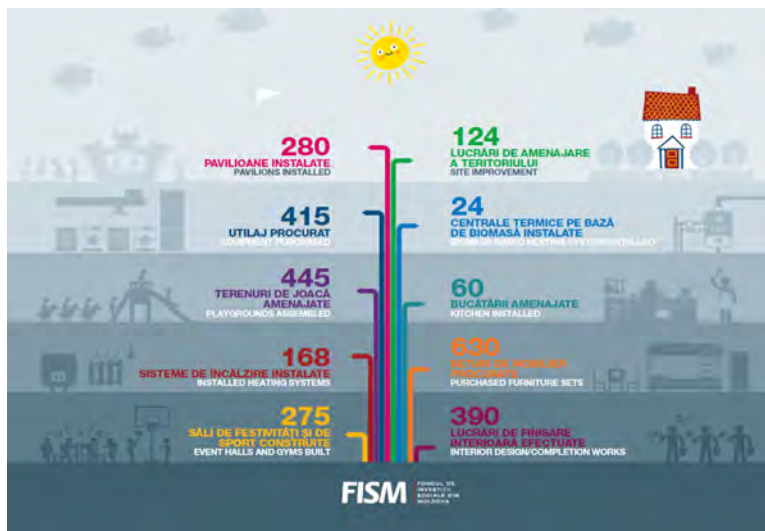

Fig. 2 Lucrările realizate în cadrul Programului de Asistență Tehnică și Financiară acordată de Guvernul României

Instituțiile preșcolare au mai beneficiat de echipament și utilaj industrial pentru bucătării, fiind amenajate circa 55 de bucătării cu frigidere, aragazuri, plite electrice, cuptoare electrice, hote, mese din inox, mașini de tocat carne, mașini de spălat vesela, cazane, boilere etc. în valoare totală de peste 2 milioane MDL.

3. Impactul Programului de Asistență Tehnică și Financiară acordată de Guvernul României și unele exemple de proiecte finalizate cu succes

Unele exemple de proiecte finalizate cu succes sunt prezentate mai jos.

Grădinița „Andrieș” din orașul Ungheni. De când a fost deschisă, cu 35 de ani în urmă, grădinița „Andrieș” din orașul Ungheni nu a fost niciodată renovată capital. Din cauza acoperișului deteriorat, a ferestrelor și ușilor vechi, în perioada rece a anului în încăperi era frig. Mai mult, teritoriul din jurul clădirii nu era amenajat, iar pe timp de ploaie în curte se acumula noroi. Grație sprijinului financiar oferit de Guvernului României pentru instituțiile preșcolare din Moldova, situația la grădiniță s-a schimbat radical. Astfel, din banii acordați de România, prin intermediul FISM, acoperișul întregii clădiri a fost reînnoit. La exterior, s-a făcut izolarea termică a clădirii și s-a renovat fațada. De asemenea, a fost montat pavaj în curtea grădiniței și a fost construit gardul. În interiorul instituției au fost renovați pereții, podeaua, tavanul și blocurile sanitare. Cea mai mare bucurie pentru cei 325 de copii care frecventează grădinița a fost terenul de joacă, amenajat cu pavilioane, tobogane și scrâncioburi noi.

Fig. 3 Grădinița „Andrieș” din orașul Ungheni înainte și după reabilitare

Grădinița din satul Sireți, raionul Strășeni. Grădinița din satul Sireți este acum mai mare și poate primi mai mulți copii. Acest lucru a devenit posibil datorită programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova. Anterior, grădinița împărțea aceeași clădire cu Centrul de sănătate din localitate. Sălile de grupă se aflau la parter, iar instituția medicală – la etajul întâi. Ulterior, Centrul de sănătate a fost transferat în alt sediu și spațiul a rămas liber. Primăria a decis să utilizeze acest loc pentru extinderea grădiniței, mai ales că o parte dintre copiii din sat stăteau acasă la acel moment, din cauză că nu aveau un loc la grădiniță. Astfel, din banii alocați de Guvernul României prin intermediul FISM, spațiile rămase goale au fost renovate integral. Clădirea are un alt acoperiș, uși și geamuri noi, un sistem de încălzire reconstruit, o rețea de aprovizionare cu apă și de canalizare care funcționează perfect, podea și tavan reparate. Datorită investițiilor

făcute, grădinița are acum și o sală de festivități, unde copiii vor dansa, cânta și recita poezii. Renovarea primului etaj a permis formarea în grădinița a încă trei grupe de copii. Dacă până acum instituția avea o capacitate de 100 de locuri, începând cu acest an, aici vor veni zilnic încă 75 de micuți. Extinderea grădiniței a contribuit și la crearea de noi locuri de muncă în sat.

Fig. 4 Grădinița din satul Sireți după reabilitare

Grădinița din satul Vînători, raionul Nisporeni. Satul Vînători are grădiniță nouă. După mai bine de 25 de ani, în care erau educați doar acasă, copiii din sat vor merge la grădiniță. Construcția acesteia a început acum doi ani, cu resurse de la bugetul de stat și Consiliul Raional. Finalizarea construcției și darea în exploatare nu ar fi fost posibilă fără resursele alocate de FISM din grantul oferit de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova. Clădirea în care se află acum grădinița a fost inițial o casă boierească, construită la începutul secolului trecut. Ulterior, ea a găzduit gimnaziul din localitate. În ultimii ani, din cauza natalității reduse și a migrației, numărul elevilor s-a redus și acest spațiu a rămas liber. De aceea, Primăria a decis să amplaseze aici grădinița. Grădinița din sat le va permite părinților să-și găsească un loc de muncă stabil, pentru că deja vor avea unde să-și lase copiii în timpul zilei. Grădinița a fost inaugurată în luna octombrie 2015 și este frecventată de 55 de copii. Odată cu deschiderea ei, în localitate au fost create 14 locuri de muncă. Pentru a transforma clădirea într-o instituție preșcolară care să corespundă standardelor, din asistența financiară oferită de Guvernul României a

fost schimbat acoperișul, a fost montată podeaua, au fost reparate tavanul și pereții interiori. La exterior, a fost făcută izolarea termică a pereților, iar în curte a fost montat pavaj. De asemenea, în locul celor două sobe vechi, deteriorate, a apărut un sistem de încălzire nou și performant. Tot din resursele financiare oferite de România a fost construit sistemul de alimentare cu apă și canalizare. În prezent, grădinița este singura instituție din localitate care dispune de grupuri sanitare în interiorul clădirii.

Fig. 5 Grădinița din satul Vînători după reabilitare

Grădinița din satul Feștelița, raionul Ștefan Vodă. La mai bine de 18 ani de la darea în exploatare, grădinița din satul Feștelița, funcționa doar vara. În sezonul rece, instituția preșcolară era închisă, din cauza lipsei sistemului de încălzire. După ce în 2005, cu ajutorul FISM, a fost construit sistemul de încălzire, grădinița și-a reluat activitatea în regim normal. Totuși, unul dintre cele cinci blocuri rămăsese nefinalizat și nu putea fi utilizat. În acest an, datorită sprijinului financiar oferit de Guvernul României, prin intermediul FISM, la grădinița „Voinicel” au fost efectuate ultimele lucrări de reparație. În special, a fost dusă până la capăt reparația blocului cu două etaje, au fost instalate sistemul de încălzire, podeaua și blocurile sanitare și

Fig. 6 Grădinița din satul Feștelița după reabilitare

reconstruite sistemele de aprovizionare cu apă și de canalizare. De asemenea, au fost renoați pereții. Tot din grantul românesc a fost schimbat acoperișul întregii grădinițe, s-au montat geamuri și uși noi. La exterior, pereții au fost izolați termic, iar fațada instituției a fost renovată integral. În urma acestor lucrări, grădinița „Voinicel” poate primi un număr mai mare de copii - până la 160. În prezent, ea este frecventată de peste 130 de copii. Aici, copiii vor crește și se vor dezvolta într-un mediu confortabil.

Ca urmare a realizării Grantului oferit de Guvernul României au fost obținute următoarele:

- peste 72000 de copii au beneficiat de condiții mai bune în grădinițele lor, acestea fiind izolate termic, reparate în interior și la exterior, dotate cu sisteme de încălzire, apă și canalizare, cu acoperișuri noi, cu mobilier, terenuri de joacă și pavilioane;
- s-au îmbunătățit condițiile în care lucrează peste 12000 de angajați ai instituțiilor preșcolare;
- s-au deschis peste 200 de grupe noi, respectiv a sporit capacitatea de înrolare în grădinițe;
- au fost create noi locuri de muncă pentru circa 600 de persoane (educatoare, dădace);
- s-a oferit posibilitatea de a munci liniștit celor peste 100000 de părinți.

Luând în considerație faptul că fiecare loc de muncă din construcții creează alte 8-13 locuri de muncă adiacente domeniului respectiv (producere de materie primă, transportatori auto, importatori, vânzatori, inspecți locali etc.), putem afirma cu certitudine că grantul oferit de Guvernul României a avut și un impact economic semnificativ.

4. Concluzii

■ Pentru Republica Moldova, cu o industrie slab dezvoltată, sectorul clădirilor este cel mai vulnerabil la capitolul consumului de energie și resurse energetice, inclusiv și a emisiilor de gaze cu efect de seră, de aceea la moment parcul imobiliar este acel domeniu asupra căruia trebuie de întreprins acțiuni de proporție pentru eficientizarea energetică, economică și ecologică a clădirilor, deziderat care va contribui cu certitudine la reducerea esențială a dependenței țării de importul resurselor energetice de pe piața externă a purtătorilor de energie.

■ Realizarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din

Republica Moldova, în valoare totală de 20 milioane euro se consideră a fi extraordinară și oportună, dat fiind numărul mare de instituții și persoane beneficiare, impactul considerabil al acestui program și nu în ultimul rând conștientizarea cetățenilor privind relațiile frățești între cele două maluri ale Prutului (cu excepția celor care deja demult sunt conștienți de acest fapt).

Cu alte cuvinte, nu putem altceva decât să ne exprimăm marea recunoștință față de țara mamă – România.

BIBLIOGRAFIE

- [1] * * * Hotărârea Guvernului nr. 436 din 10.06.2014 privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova.
- [2] * * * Ordinul nr. 913 din 10 aprilie 2014, emis de Ministerul Afacerilor Externe al României, privind publicarea Programului de cooperare pe anul 2014.
- [3] * * * RAPORT DE PROGRES privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova, August 2014 – Decembrie 2015.
- [4] * * * Albumul FISM „Pentru o copilărie frumoasă”.
- [5] * * * Planul Național de Acțiuni în domeniul Eficienței Energetice pentru anii 2011-2020.
- [6] Țuleanu, C., Bînzari, A., Popovici, Mariana, *Raportul privind auditul energetic al grădiniței “Andrieș” din or. Ungheni*, UNIDO, Chișinău 2012.
- [7] * * * <http://fism.gov.md/>.

Drd. Ing. Andrei BÎNZARI
e-mail: binzariandriacgv@yahoo.com

Drd. Ing. Elena NICOLAEV
e-mail: elenanicolaevaiirm@yahoo.com

Msd. Ing. Violeta BÎNZARI
e-mail: binzarivioleta@yahoo.com

Universitatea Tehnică a Moldovei